

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Ο θησαυρός της Μεσογείου: ανάμεσα σε χάρτες και θησαυρούς, καράβια και πειρατές, προς ένα διαπολιτισμικό μουσικό δέντρο

Paola Anselmi, Ines Melpa, Sonia Russino

Εάν έχετε ένα χάρτη και μια βάρκα μαζί σας τότε έχετε όλα όσα χρειάζεστε για να ξεκινήσετε ένα ταξίδι αναζήτησης του θησαυρού: σε αυτή την περίπτωση ο θησαυρός μας είναι ένα ειδικό «μουσικό δέντρο», στο οποίο μια πολύτιμη ποικιλομορφία/ποικιλία παρόμοιων συναισθημάτων συνυπάρχουν αρμονικά.

Θα θέλαμε να προσφέρουμε στα παιδιά την ευκαιρία να «ζήσουν» ένα «μουσικό μονοπάτι» μέσα από κάποιες πρακτικές εμπειρίες ακολουθώντας έναν πραγματικό χάρτη θησαυρού: για να «αισθανθούν» και να καταλάβουν τη διαπολιτισμική μουσική εμπειρία κατά την πρώιμη παιδική ηλικία είναι απαραίτητα τρία βήματα ενός ταξιδιού: Μεσογειακά μουσικά παιχνίδια, χοροί, και τραγούδια από διαφορετικές χώρες, τα οποία είναι όλα «παιδιά» της ίδιας Θάλασσας. Η πορεία θα δείξει πώς οι προτάσεις και οι αντιδράσεις των παιδιών μπορούν να «μεταμορφώσουν» την εμπειρία της μάθησης σε μια περιπέτεια.

Μουσικοί στόχοι

Τα παιδιά αναμένεται:

1. Να κατανοήσουν την έννοια της «μουσικής δομής» ακούγοντας τη μελωδία, παίζοντας κάποια όργανα ή αντικείμενα που παράγουν ήχο και αναγνωρίζοντας τα διάφορα τμήματα ενός μουσικού υλικού που αντιστοιχούν στα διάφορα στοιχεία μιας άτυπης παρτιτούρας (είτε σχεδιασμένη στο χέρι είτε τριών διαστάσεων).
2. Να εστιάσουν στα μουσικά στοιχεία και τη δομή, κατά τη διάρκεια της ακρόασης. Η Campbell ονομάζει αυτού του είδους την ακρόαση «Προσεκτική Ακρόαση» (Attentive Listening). Αναφέρει ότι το παίξιμο μουσικών οργάνων ή κρουστών του σώματος, ή η χρήση αντικειμένων μέσα στη μουσική με σωστό τρόπο, συνεπάγεται την ενεργή συμμετοχή ακόμη και όταν η μουσική που χρησιμοποιείται είναι ηχογραφημένη. Η Campbell το ονομάζει αυτό «Συμμετοχική Ακρόαση» (Engaged Listening).
3. Να κατανοήσουν την έννοια της «διαδοχής» μέσα από μια αναπαραστατική εμπειρία: αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση του ισπανικού μουσικού παιχνιδιού *El elefante* - κατά τη διάρκεια του οποίου ένα νέο στοιχείο προστίθεται σε κάθε επανάληψη, μέχρι τελικά να δημιουργηθεί ένα μικρό σύνολο ή μια ορχήστρα.
4. Να κρατήσουν σταθερό ρυθμό δύο και τριών τετάρτων με διαφορετικούς τρόπους, τους οποίους μπορεί να προτείνει ο δάσκαλος ή τα παιδιά (κρουστά σώματος, κίνηση στο χώρο, όργανα Orff, αντικείμενα).
5. Να αναπτύξουν ευαισθησία στην ακρόαση διαφορετικών ηχητικών και ρυθμικών μοτίβων από μουσικούς πολιτισμούς διαφορετικούς από τον δικό τους.
6. Να συντονίσουν την κίνηση του σώματος παίζοντας ή τραγουδώντας.
7. Να απομνημονεύσουν στίχους τραγουδιών τόσο στη δική τους γλώσσα όσο και σε μια άλλη.
8. Να μάθουν να επιτελούν σωστά το ρόλο που έχει ο κάθε μαθητής κατά την εκτέλεση δραστηριοτήτων «σόλο – σύνολο».
9. Να κρατούν ένα συνοδευτικό ostinato χρησιμοποιώντας τη φωνή τους, κρουστά σώματος ή όργανα Orff.
10. Να συνδέουν τα τραγούδια που ήδη μαθαίνουν κατά τη μουσική δραστηριότητα με γραφικές αναπαραστάσεις από τη χώρα προέλευσής τους.

Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

Τα παιδιά αναμένεται:

1. Να κατανοήσουν και να αναπτύξουν τον σεβασμό για τον άλλο μέσω των μουσικών δραστηριοτήτων «σόλο – σύνολο».

2. Να βιώσουν διαπολιτισμικά θέματα μέσα από το θέμα του ταξιδιού, μια μετατόπιση που θα οδηγήσει σε μια συνάντηση.
3. Να μάθουν τα στοιχεία της δικής τους μουσικής παράδοσης, συνδέοντάς τα με αυτά των γειτονικών χωρών.
4. Να ανακαλύψουν και να καλωσορίσουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των άλλων και του εαυτού τους.
5. Να συνεισφέρουν στη δημιουργία μιας ολιστικής εμπειρίας συμπεριλαμβανομένων των πολλαπλών πτυχών των εμπειριών του εαυτού: μουσική, συμβολικές αναπαραστάσεις, γραφικές αναπαραστάσεις, διήγηση ιστοριών, κλπ.
6. Να απολαύσουν τον ήχο και το νόημα νέων γλωσσών, συγκρίνοντάς τα με τους ήχους και τα νοήματα της δικής τους γλώσσας.
7. Να αναπτύξουν αισθήματα ειρήνης και ανοχής για τον άλλο, χάρη στην ευκαιρία να ακούσουν τον άλλο και να ακουστούν από τους άλλους, του μοιράσματος των ιδεών τους και της προσπάθειας μιας συλλογικής λύσης που θα ικανοποιεί όλα τα μέλη που συμμετέχουν στη μουσική εμπειρία.
8. Να αναπτύξουν την ικανότητα να «συντονιστούν» με τον άλλο σεβόμενοι τις προτάσεις όλων και μέσω της σύμπτυξης των ιδεών.
9. Να επεκτείνουν τις ατομικές εμπειρίες σε εμπειρίες σε ζευγάρια, σε μικρές ομάδες και με όλη την τάξη.

Εκπαιδευτικοί στόχοι

Τα παιδιά αναμένεται:

1. Να μάθουν να δουλεύουν ως ομάδα (για παράδειγμα, ως ένα πειρατικό πλήρωμα).
2. Να γνωρίσουν διαφορετικούς πολιτισμούς χρησιμοποιώντας τη μουσική ως κοινή γλώσσα.
3. Να μάθουν να αισθάνονται σαν μια μικρή ορχήστρα - όπου εργάζονται όλοι μαζί και ακούει ο ένας στον άλλο - κατά τη διάρκεια της συλλογικής μουσικής εμπειρίας.
4. Να σκέφτονται πάνω σε έννοιες όπως τα «ψέματα» και οι «απίθανες ιστορίες».
5. Να καλωσορίζουν τις ιδέες και τις προτάσεις των συμμαθητών τους, να συνεργάζονται για να μεταμορφώσουν τη δραστηριότητα και να τη βιώσουν με έναν καινούριο τρόπο.

Ηλικία των παιδιών

3 ½ - 4 ½ χρονών

Προηγούμενη γνώση και δεξιότητες των παιδιών

Τα παιδιά έχουν ήδη βιώσει την εμπειρία της μουσικής εκπαίδευσης, το καθένα σύμφωνα με τη συνολική ανάπτυξή του:

- Βασικές γλωσσικές δεξιότητες και ικανότητα να αρθρώνουν λέξεις.
- Γνώση των μερών του σώματος και της ικανότητας να συντονίζουν τις κινήσεις αυτών των μερών.
- Ικανότητα να πραγματοποιούν τις κινήσεις του σώματος εκφραστικά.
- Ικανότητα να μοιράζονται απόψεις, και να εκφράζουν συναισθήματα και περιέργεια σχετικά με τα μουσικά δρώμενα καθώς και σχετικά με τις γενικές γνώσεις του κόσμου γύρω μας.
- Ικανότητα να αναγνωρίζουν την έννοια της «ομοιότητας» και της «διαφορετικότητας» στη μουσική και να τη βιώνουν μέσω του ρυθμού και της μελωδίας.
- Ικανότητα να αναπτύσσουν, να δημιουργούν ή να υποστηρίζουν ένα φανταστικό πλαίσιο για μια ιστορία ή για μια εμπειρία «μίμησης».
- Γνώσεις και δεξιότητες χειρισμού οργάνων και αντικειμένων.

Υλικά

Ηχητικό υλικό: *Ta ψέματα* (Κύπρος), *El elefante* (Ισπανία), *Giro giro tondo* (Ιταλία), *Hava Nagila* (Ισραήλ)

Αντικείμενα: ένας χάρτης θησαυρού σχεδιασμένος στο χέρι, καπάκια από βάζα, ελαστικές κορδέλες, ένας πίνακας όπου θα σχεδιαστεί ένα δέντρο, σημαίες από χαρτί, φύλλα από χαρτί, χρωματιστοί μαρκαδόροι, λωρίδες από άσπρο χαρτόνι.

Όργανα: κλάβες (ξυλάκια), καστανιέτες, επίπεδα τύμπανα (sound-shapes), ηχητικοί σωλήνες (boom-whakers), μπαγκέτες.

Σχέδιο μαθήματος 1 και 2: Οι πειρατές από τις απίθανες ιστορίες

Το σχέδιο αυτό θα πρέπει να χωριστεί σε 2 μαθήματα: το πρώτο μπορεί να γίνει μέχρι το σημείο 10 και το δεύτερο από το σημείο 11 έως το τελευταίο (λαμβάνεται ωστόσο υπόψη ότι η κάθε τάξη χρειάζεται διαφορετική χρονική περίοδο, και ως εκ τούτου, μπορείτε να κρίνετε ανάλογα ποια είναι η καλύτερη δυνατή χρονική υποδιαίρεση για την τάξη σας).

Μουσικοί στόχοι

Τα παιδιά αναμένεται:

1. Να αναγνωρίσουν μια δομή σε τρία μέρη: Α - Β - Γ.
2. Να απομνημονεύσουν και να εκτελέσουν συγκεκριμένο τμήμα του προτεινόμενου τραγουδιού, ενώ παράλληλα να μάθουν το υπόλοιπο τραγούδι χρησιμοποιώντας μια ουδέτερη συλλαβή.
3. Να μάθουν πώς να ακολουθήσουν μια άτυπη παρτιτούρα.
4. Να αφομοιώσουν τους διαφορετικούς ήχους των μερών του σώματος και να μάθουν να συντονίζονται μέσω των κρουστών σώματος.
5. Να τραγουδήσουν ένα συγκεκριμένο τμήμα ενός τραγουδιού και να παίξουν όργανα κρατώντας σταθερό ρυθμό.
6. Να κρατήσουν ένα ρυθμικό ostinato σε σταθερό ρυθμό ή σε διαφορετικά μοτίβα που δημιουργούνται από τα παιδιά.

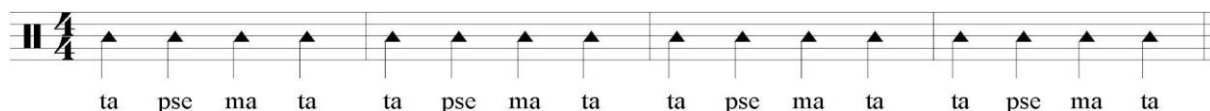
Περιγραφή του σχεδίου μαθήματος, της πορείας του και των στρατηγικών του

1. Προσποιούμαστε ότι είμαστε ένα πειρατικό πλήρωμα, και ανακαλύπτουμε ένα χάρτη που μπορεί να μας οδηγήσει σε ένα θαυμάσιο θησαυρό καθώς πλεύουμε στη Μεσόγειο Θάλασσα. Αυτό το πλήρωμα έχει μια ιδιαιτερότητα: είναι πολύ καλό στο να λέει απίθανες ιστορίες, (όπως ότι η κατσίκα έκανε ένα αυγό και ο κόκορας είχε ένα μικρό αρνί), τόσο καλά που πλέον κανείς δεν πιστεύει πια κανέναν, και κάθε φορά που ένας λέει μια ιστορία όλοι οι άλλοι τον κοροϊδεύουν τραγουδώντας όλοι μαζί “vai tsivitsello vai tsivitso”.
2. Επαναλαμβάνουμε το ίδιο πολλές φορές μαζί με τα παιδιά έχοντας μια σκωπτική στάση, υπογραμμίζοντας το σταθερό ρυθμό με την κίνηση του κεφαλιού και με κάποιους ήχους τονίζοντας τα 4 τέταρτα σε κάθε μέτρο (για παράδειγμα, VAI tsiVI TSEL lo VAI tsiVI TSO)/
3. Τραγουδάμε τη μελωδία «Τα ψέματα» (με τη δομή Α - Β - Γ όπως εξηγείται στο σημείο 11) καθώς κινούμαστε ελεύθερα στο χώρο και σταματώντας στο τέλος κάθε φράσης (μεγάλη σε διάρκεια νότα), κοιτάζοντας γύρω μας και κάνοντας ένα άλμα στο συγκεκριμένο σημείο του τραγουδιού που αναφέρεται παρακάτω - δίνουμε στα παιδιά την ευκαιρία να ακολουθήσουν τους σταθερούς ρυθμούς με άλματα.

Ta Psemata C

The image shows two staves of musical notation in 4/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The first staff starts with a box containing the letter 'C'. The melody consists of quarter notes and eighth notes. The lyrics 'vai tsi-vi - tsel - lo vai tsi - vi - to' are written below the notes. The second staff is identical to the first, starting with a '3' above the first measure, indicating a triplet. The lyrics are also repeated below.

4. Τραγουδάμε το τραγούδι πολλές φορές, εισάγοντας κάθε φορά μια μικρή παραλλαγή (κάνουμε ένα άλμα σαν ένα ζώο, ή εκφράζουμε κάτι με το πρόσωπο, ή παίρνουμε ένα συμμαθητή από το χέρι, κλπ).
5. Παίζουμε το ηχογραφημένο υλικό και ζητάμε από τα παιδιά να εντοπίσουν το μέρος όπου πρέπει να κάνουν το άλμα: στην αρχή, θα μπορούσαμε επίσης να μη ζητήσουμε από τα παιδιά τίποτα καθώς τα παρατηρούμε εάν συνδέουν αυθόρμητα την πρόσφατη εμπειρία ακρόασης με μια νέα εμπειρία ακρόασης (για παράδειγμα, με το να είναι ενεργοί κατά τη διάρκεια του Γ' μέρους του τραγουδιού κάνοντας άλματα ή οποιοδήποτε άλλο είδος κίνησης). Εστιάζουμε την προσοχή μας στα παιδιά, ενδεχομένως επαναλαμβάνοντας τη δραστηριότητα και αφομοιώνοντας τις ιδέες τους.
6. Συζητάμε με τα παιδιά για το νόημα του τραγουδιού και την προέλευσή του, τούς υπενθυμίζουμε την αστεία ιδιαιτερότητα των πειρατών, και στη συνέχεια κάνουν εξάσκηση του συγκεκριμένου μέρους “*vai tsivitsello vai tsivitsso*” χρησιμοποιώντας ένα παιχνίδι: το κάθε παιδί λέει την *απίθανη ιστορία* του στους πειρατές/φίλους και αυτοί απαντούν με το “*vai tsivitsello vai tsivitsso*” - μόνο ρυθμικά, όχι μελωδικά- όπως σε μία «σόλο - σύνολο» δραστηριότητα. Αν χρειάζεται, διορθώνουμε την προφορά και δίνουμε στα παιδιά την ευκαιρία να συνοδεύσουν την πρότασή τους με κρουστά σώματος (για παράδειγμα, στα πόδια).
7. Σε αυτό το σημείο μπορούμε να αποφασίσουμε ότι έχουμε βρει το πλοίο. Τώρα οι πειρατές πρέπει να το ετοιμάσουν.
8. Βρίσκουμε με τα παιδιά ποιες δράσεις θα πρέπει να κάνουν οι πειρατές για να ετοιμαστεί το πλοίο προς απόπλου (για παράδειγμα: ύψωση σημαίας, να κοιτάξουν μέσα από το τηλεσκόπιο, κλπ).
9. Επιλέγουμε τις πιο κατάλληλες ενέργειες και κινήσεις από εκείνες που προτείνονται από τα παιδιά (θα χρειαστούν τη βοήθειά μας στην αρχή), και τότε μπορούμε να προετοιμάσουμε τα αντικείμενα ή/και τα όργανα που θα χρειαστούν για τη δραστηριότητα.
10. Τους λέμε μια ιστορία χρησιμοποιώντας τα παραδοσιακά πειρατικά αντικείμενα (σημαία, τηλεσκόπιο, τύμπανα κ.α.): χάρη στο πλαίσιο της αφήγησης, τα παιδιά θα παρακινηθούν να συμμετάσχουν ακόμη περισσότερο. Επιλέγουμε με τα παιδιά μια λέξη με 4 συλλαβές που να σχετίζεται με τους ψεύτες πειρατές (για παράδειγμα, TA-PSE-MA-TA) και τούς λέμε ότι οι πειρατές χρησιμοποιούσαν τη λέξη αυτή κατά την έπαρση της σημαίας.
11. Δίνουμε στα παιδιά την ευκαιρία να εξασκήσουν το *ostinato* χρησιμοποιώντας τη λέξη που επέλεξαν: με αυτόν τον τρόπο θα αναπτύξουν τον δικό τους προσωπικό τρόπο μετρήματος και θα μάθουν αυθόρμητα να κρατούν σταθερό ρυθμό. Παρακάτω είναι ένα παράδειγμα με το όνομα του τραγουδιού *Τα ψέματα*:

12. Ακούμε ξανά το τραγούδι προκειμένου να κάνουμε εξάσκηση στο *ostinato* χρησιμοποιώντας φωνή, ήχους του σώματος (παλαμάκια, χτύπημα δακτύλων/στράκες, τα πόδια) και τότε μπορούμε να ξεκινήσουμε την προετοιμασία του πλοίου χρησιμοποιώντας τις επιλεγμένες κινήσεις.
Αν αποφασίσουμε να σταματήσουμε το μάθημα εδώ, τότε μπορούμε να πούμε στα παιδιά ότι θα πρέπει να περιμένουν για το επόμενο μάθημα μουσική προκειμένου να είναι παντελώς έτοιμο το πλοίο και να πλεύσει μακριά!!!
Μπορούμε να ξεκινήσουμε το δεύτερο μάθημα υπενθυμίζοντας στα παιδιά την ιστορία και τα εργαλεία που χρειάζονται οι πειρατές για να πλεύσουν μακριά.
13. Το τραγούδι επαναλαμβάνει την ίδια δομή επτά φορές ακολουθώντας το παρακάτω μοτίβο:
A (ορχηστρικό μέρος) - B (ένα μουσικό μοτίβο σε επανάληψη) - C (το μέρος που περιλαμβάνει το “*vai tsivitsello vai tsivitsso*”).

Τα παιδιά κάθονται στο πάτωμα σε κύκλο (ή σε καρέκλες, αν το προτιμούν, αλλά πάντα σε κύκλο) - το καθένα από αυτά έχει τα «εργαλεία» του, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την ετοιμασία του πλοίου για το ταξίδι:

Ρεφραίν 1 και 2: (η σημαία - χειροποίητο προϊόν)

- A. Τα παιδιά ετοιμάζονται για τη μουσική δράση, ενώ απολαμβάνουν την εμπειρία ακρόασης και προσέχουν:

Ta Psemata A (instrumental)

- B. Τα παιδιά προσποιούνται ότι σηκώνουν τη σημαία (κάθετη κίνηση):

Ta Psemata B

- Γ. Τα παιδιά προσποιούνται ότι κυματίζουν τη σημαία (οριζόντια κίνηση):

Ta Psemata C

Οι σημαίες μπορούν να σχεδιαστούν και να κοπούν από τα ίδια τα παιδιά, μαζί με τη βοήθεια του δασκάλου ή των γονιών, ενθαρρύνοντας έτσι διαθεματικές δραστηριότητες.

Ρεφραίν 3 και 4: (το τηλεσκόπιο – ηχητικοί σωλήνες)

- A. Τα παιδιά εστιάζουν την προσοχή τους στη δεύτερη δράση και, αν χρειαστεί, προετοιμάζουν ένα δεύτερο αντικείμενο.
- B. Τα παιδιά προσποιούνται ότι εξερευνούν τον ορίζοντα ψάχνοντας για ξηρά. Κοιτούν γύρω τους χρησιμοποιώντας ηχητικούς σωλήνες ως τηλεσκόπια ενώ ακούνε το μέρος του τραγουδιού.
- Γ. Τα παιδιά παίζουν τους ηχητικούς σωλήνες στο πάτωμα ή χρησιμοποιούν τα χέρια τους (που μπορούν να χρησιμοποιήσουν το ostinato του «Jolly Roger» για να βοηθηθούν με το σταθερό ρυθμό).

Η χρήση των τονικών σωλήνων θα αυξήσει το επίπεδο ακρόασης και η συγκέντρωση που απαιτείται θα είναι μεγαλύτερη.

Ρεφραίν 5 και 6: (τα κουπιά – κλάβες)

- A. Τα παιδιά εστιάζουν την προσοχή τους στην τρίτη δράση και, αν χρειάζεται, προετοιμάζουν ένα τρίτο αντικείμενο.
- B. Τα παιδιά ταξιδεύουν με το πλοίο. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις κλάβες ως κουπιά, κινώντας το από τη μία πλευρά στην άλλη (κίνηση δεξιά και αριστερά).
- Γ. Τα παιδιά μπορούν να παίζουν τις κλάβες για να κρατήσουν το σταθερό ρυθμό.

Τελευταίο Ρεφραίν 7

Τα παιδιά είναι ευχαριστημένα, επειδή το πλοίο ξεκίνησε το ταξίδι του προς το σεντούκι του θησαυρού. Μπορούν να αγκαλιάσουν ο ένας τον άλλο σε ένα μεγάλο κύκλο, τραγουδώντας το μέρος του τραγουδιού που ήδη γνωρίζουν, μέχρι το τέλος του τραγουδιού, που χαρακτηρίζεται από ένα «*rallentato*», και να σταματήσουν. Μπορείτε έτσι να ελέγξετε την ικανότητα των παιδιών να λένε ξένες λέξεις, ενώ τραγουδούν.

Κατά το πρώτο μάθημα μπορούμε να κάνουμε τις διάφορες δράσεις χωριστά (τη σημαία, το τηλεσκόπιο κ.ά.). Τότε - στο δεύτερο μάθημα - μπορούμε να βάλουμε όλες τις εμπειρίες μαζί για να εκτελέσουμε τελικά την «προετοιμασία του πλοίου» (μια πλήρη απόδοση της δομής του τραγουδιού «Τα ψέματα»): για να γίνει αυτό, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε όλες τις προηγούμενες εμπειρίες για να επιτεχθεί μια ολιστική εμπειρία.

Μαζί με τα παιδιά, μπορούμε να υλοποιήσουμε μια πραγματική «τρισδιάστατη άτυπη παρτιτούρα» τοποθετώντας στο πάτωμα (με τη σωστή σειρά): 1) τη χειροποίητη σημαία, 2) τους ηχητικούς σωλήνες/τηλεσκόπια, 3) τις κλάβες/κουπιά, 4) ένα αντικείμενο που θα έχει επιλεγεί από τα παιδιά που συμβολίζει την «ευτυχία» του να βρίσκονται μαζί καθώς κάνουν αυτό το ταξίδι.

14. Καθόμαστε μαζί με τα παιδιά και τους λέμε ότι αυτό το τραγούδι για τις απίθανες ιστορίες προέρχεται από ένα νησί στη Μεσόγειο Θάλασσα που ονομάζεται Κύπρος. Τους μιλάμε για το τραγούδι και μοιραζόμαστε τα κοινά πολιτισμικά στοιχεία που θα βρούμε στο εγχειρίδιο και τους λέμε τι ξέρουμε για αυτό το νησί. Θα μπορούσε να είναι το νησί που ψάχνουμε, εκεί που κρύβεται το σεντούκι με το θησαυρό;

Συμβουλές

- 1. Θα χρειαστούμε πειρατικές σημαίες (ωστόσο, μπορούμε να κάνουμε τις κινήσεις χρησιμοποιώντας τη φαντασία μας χωρίς τη χρήση αντικειμένων).
- 2. Οι ηχητικοί σωλήνες που θα επιλέξουμε θα πρέπει να ταιριάζουν με την τονικότητα του τραγουδιού. Ας μην ξεχνάμε ότι θα χρησιμοποιηθούν ως τηλεσκόπια που θα τα παίζουν τα παιδιά. Αυτά τα όργανα έχουν διπλή ιδιότητα που τα καθιστά ιδιαίτερα: παράγουν τονικούς ήχους και μπορούν να μετατραπούν σε πολλά διαφορετικά αντικείμενα.
- 3. Είναι καλό να εξερευνήσουμε τα όργανα πριν τα χρησιμοποιήσουμε μέσα σε μια μουσική δομή: τα παιδιά μπορεί να βρουν καινούριους τρόπους να τα χρησιμοποιήσουν και με αυτόν τον τρόπο θα έχουν την ευκαιρία να τα γνωρίσουν και να ικανοποιήσουν την περιέργειά τους.
- 4. Στο τέλος μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα παιχνίδι με τα παιδιά όπου ένας πειρατής (ένα παιδί) θα πρέπει να γίνει ο καπετάνιος του πλοίου. Ο καπετάνιος - και μόνο ο καπετάνιος - στέκεται στη μέση του κύκλου. Αυτός θα επιλέξει τον νέο καπετάνιο παίζοντας κλάβες μαζί του. Με αυτό τον τρόπο ο καπετάνιος θα είναι σε θέση να αναγνωρίσει το συγκεκριμένο μέρος του τραγουδιού που προορίζεται για τον «διορισμό» του νέου καπετάνιου.
- 5. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του μέρους B (ένα μοτίβο σε επανάληψη) ο καπετάνιος μπορεί να εκτελέσει την πρώτη φράση με έναν προσωπικό τρόπο και η ομάδα μπορεί να ανταποκριθεί με μίμηση κατά τη διάρκεια της επανάληψης του μοτίβου, βιώνοντας και πάλι τη «σόλο - σύνολο» εμπειρία.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

- Εξοικείωση με τη γλώσσα μιας άλλης χώρας.
- Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν μια μουσική δομή και να συμμετέχουν χρησιμοποιώντας διαφορετικές στρατηγικές (κρουστά σώματος, άτυπη παρτιτούρα, τραγούδι, κίνηση).
- Αναπτύσσουν μια μεγαλύτερη ικανότητα να ανήκουν σε μια ομάδα.
- Μαθαίνουν να σέβονται και να μιμούνται ή να προτείνουν μουσικές ιδέες μεταξύ τους, εναρμονίζοντας διαφορετικές μουσικές ταυτότητες.

Αποδεικτικά στοιχεία μάθησης

- Συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία του πλαισίου αφήγησης δείχνοντας την ικανότητα τους να χειριστούν τα δικά τους μουσικά όργανα και τα αντικείμενα που απαιτούνται για τη μουσική παράσταση.
- Έχουν καλό συντονισμό σώματος κρατώντας το σταθερό ρυθμό χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους: σώμα, φωνή, όργανα (το πρώτο βήμα για τα κρουστά σώματος).
- Είναι ικανά να προβλέψουν τις αλλαγές στο ρεφραίν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας *Τα ψέματα*.

Σχέδιο μαθήματος 3: Πέφτουμε όλοι κάτω και μετά παίζουμε όλοι μαζί!

Μουσικοί στόχοι

Τα παιδιά αναμένεται:

1. Να χειριστούν τα όργανα με ένα πιο συνειδητό τρόπο, ξεκινώντας από την προέλευση και τον τρόπο κατασκευής τους.
2. Να συνειδητοποιήσουν τις δυναμικές μέσα από τη μελέτη των τραγουδιών με την έννοια της «πρόσθεσης» στη διάρκεια των οποίων μπορούμε να ακούσουμε μια σταδιακή αύξηση της έντασης του ήχου.
3. Να εστιάσουν την προσοχή τους στο σταθερό ρυθμό και να τονίσουν τη σταθερότητα του παλμού: για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας χαρακτηριστικά όργανα, όπως καστανιέτες, τα οποία τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν (την προέλευσή τους, τον ήχο τους), ενώ μαθαίνουν πώς να τα παίζουν.
4. Να εξασκηθούν σε διαφορετικές γλώσσες χρησιμοποιώντας τονικό ύψος και να ανακαλύψουν τις ομοιότητες και τις διαφορές σε σχέση με τη δική τους γλώσσα (*Girotondo*).
5. Να μάθουν στίχους τραγουδιών μέσω της επανάληψης, όλα σε μια παιχνιδιάρικη εμπειρία ακρόασης.
6. Να μάθουν να συντονίζουν το τραγούδι με την κίνηση, καθώς συνδέουν μουσικές/κινητικές δράσεις με γλωσσικές παραλλαγές ή με την ίδια μουσική πρόταση κατά τη διάρκεια της εμπειρίας *Girotondo*.

Περιγραφή του σχεδίου μαθήματος, της πορείας του και των στρατηγικών του

1. Οι πειρατές ακόμη ταξιδεύουν και τελικά βρίσκουν το νησί. Το πλοίο φτάνει στο νησί, αλλά για να αγγίξει το έδαφος θα πρέπει να παραδώσει μια μαγική φράση-φόρμουλα, η οποία είναι γραμμένη στον χάρτη. Ο καπετάνιος αρχίζει να διαβάζει τις λέξεις δυνατά, ζητώντας από τα άλλα παιδιά να συμμετάσχουν επαναλαμβάνοντας την τελευταία φράση '*tutti giù per terra*' (μέρος των συνολικών στίχων: '*Giro giro tondo, casca il mondo, casca la terra, tutti giù per terra*'). Εν τω μεταξύ, ο καπετάνιος τους εξηγεί το νόημα της φράσης.
2. Οι πειρατές στέκονται στο κατάστρωμα του πλοίου και τραγουδούν το τραγούδι (στην αρχή μόνο την τελευταία πρόταση, την οποία ήδη γνωρίζουν). Όταν οι μικροί πειρατές τραγουδούν "*tutti giù per terra*", πηδούν από το πλοίο (μπορούμε να τοποθετήσουμε μια μεγάλη ελαστική κορδέλα ή ένα σχοινί στο πάτωμα που να συμβολίζουν το πλοίο). Οι πειρατές ελπίζουν ότι ο χάρτης θα τους οδηγήσει στο θησαυρό, αλλά το νησί είναι γεμάτο από παγίδες και πρέπει να

είναι πολύ προσεκτικοί προκειμένου να καταφέρουν να ξεπεράσουν όλα τα εμπόδια που είναι κρυμμένα στο δρόμο. Οι πειρατές και ο καπετάνιος (που, στην αρχή, θα μπορούσε να είναι ο δάσκαλος) ξεκινούν το ταξίδι τους στο νησί, ακολουθούν τον χάρτη και καλούνται να αναγνωρίσουν τα εμπόδια ένα προς ένα και να τα ξεπεράσουν.

3. Οι μη Ιταλοί μαθητές μπορεί να δυσκολευτούν να μάθουν σε ένα μόνο μάθημα τους στίχους του ιταλικού τραγουδιού καθώς και να τους αλλάζουν κάθε φορά που συναντούν ένα εμπόδιο στην πορεία. Ωστόσο, μπορούμε να επιλέξουμε μαζί με τα παιδιά να εκτελέσουμε μια διαφορετική δραστηριότητα για κάθε φορά που προφέρουν τη φράση “*Casca il mondo, casca la terra*” (ο κόσμος πέφτει κάτω, η γη πέφτει κάτω). (Για τους Ιταλούς μαθητές μόνο: η δραστηριότητα με το τραγούδι μπορεί να βελτιωθεί αλλάζοντας το φραστικό ρήμα κατά τη διάρκεια του μουσικού παιχνιδιού κάθε φορά που αλλάζει η δράση). Η πρώτη παραλλαγή θα μπορούσε να είναι ως εξής: πάμε σε βηματισμό!

Giro giro tondo	casca il mondo	casca la terra	tutti giù per terra
Giro giro tondo	marcia sul mondo (βηματισμός)	marcia sulla terra (βηματισμός)	tutti giù per terra

Μπορούμε να εφαρμόσουμε όλες τις αλλαγές που προτείνουν τα παιδιά και που σχετίζονται με τη δραστηριότητα του βηματισμού: μπορούμε να τους αφήσουμε να μιλήσουν μεταξύ τους και με τον καπετάνιο (πιθανά παραδείγματα είναι: ο βηματισμός προς τα πίσω, να βηματίζουν σκυμμένοι σαν να είναι κάτω από δέντρα, να βηματίζουν πολύ ελαφρά για να κάνουν το λιγότερο δυνατό θόρυβο). Δίνουμε έμφαση στο κράτημα του σταθερού ρυθμού συνεχώς.

- α. Μπορούμε να δουλέψουμε την αντίθεση αργά-γρήγορα και δυνατά-ήσυχα.
β. Κάθε παιδί μπορεί να προτείνει μια διαφορετική κίνηση κατά το βηματισμό. Με αυτόν τον τρόπο θα έχουμε τελικά ένα «χορογραφημένο βηματισμό» που προκύπτει από τις ιδέες του κάθε παιδιού.
γ. Ένα δεύτερο βήμα θα μπορούσε να είναι τα παιδιά να κάνουν το ίδιο πράγμα, αλλά διαιρώντας τα σε μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα θα συζητήσει και θα διαλέξει μια κίνηση. Ο αριθμός των διάφορων αλλαγών πρέπει να είναι μικρός έτσι ώστε να μπορεί να χτιστεί μια πιο ακριβής δομή.
4. Με τη βοήθεια του πλαισίου αφήγησης μπορούμε μαζί με τα παιδιά να εφεύρουμε διάφορα εμπόδια που στη συνέχεια θα ξεπεραστούν, καθώς και πολλές δραστηριότητες για εκτέλεση. Για παράδειγμα, μπορείτε να πείτε στα παιδιά ότι οι πειρατές φτάνουν μπροστά σε μια μικρή λίμνη, αλλά δεν υπάρχουν βάρκες για να τη διασχίσουν, και ίσως θα μπορούσαν να κολυπήσουν:

Giro giro tondo	casca il mondo	casca la terra	tutti giù per terra
Giro giro tondo	nuota sul mondo (κολύμπι)	nuota la terra (κολύμπι)	tutti giù per terra

Κάθε δραστηριότητα μπορεί να αντιστοιχεί σε κάθε εμπόδιο: άλμα, τρέξιμο, μπουσούλημα, ή ίσως να εκτελέσουν μια σύντομη πρόταση από κρουστά σώματος χρησιμοποιώντας χέρια και πόδια σαν να πυροβολούν άγρια ζώα, ή να τραγουδήσουν ανοδικά ή καθοδικά μελωδικά μοτίβα προκειμένου να μιμηθούν την κίνηση πάνω-κάτω στους αμμόλοφους.

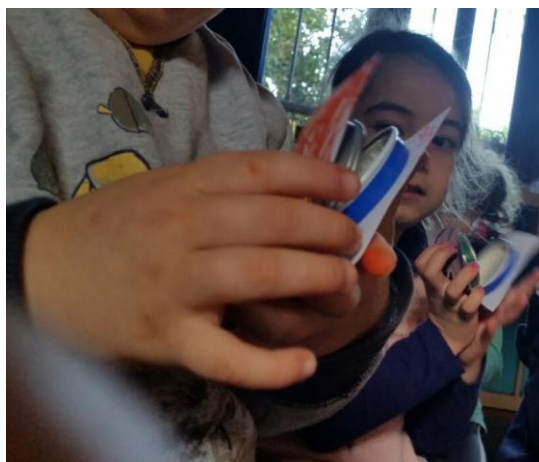
Μπορούμε επίσης να χωρίσουμε την ομάδα σε δύο μέρη:

- α. Η ομάδα 1 μπορεί να τραγουδήσει ένα ρυθμικό *ostinato* χρησιμοποιώντας τα λόγια «*giro giro tondo*»: μια πιθανή εξέλιξη της δραστηριότητας αυτής είναι να χρησιμοποιηθούν κρουστά σώματος ή όργανα του για τα μοτίβα του *ostinato*.
β. Η ομάδα 2 μπορεί να τραγουδήσει ολόκληρο το τραγούδι.
5. Η εστίαση είναι στο μοίρασμα ιδεών. Προσκαλούμε όλα τα παιδιά να εκφράσουν τις ιδέες τους και να προτείνουν διαφορετικές δράσεις: θα μάθουν να εκφράζονται ειρηνικά και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

6. Στο τέλος αυτής της δραστηριότητας οι πειρατές θα έχουν βρει το σεντούκι του θησαυρού! Μπορούμε να έχουμε μια «στιγμή ευτυχίας» με την εκτέλεση της δραστηριότητας με το *Giro tondo* σύμφωνα με τον αρχικό τρόπο, δηλαδή, όλοι σε ένα κύκλο γύρω από το σεντούκι του θησαυρού με όλους τους πειρατές να κάθονται στο πάτωμα γύρω από το σεντούκι στο τέλος. Ο καπετάνιος ανοίγει το σεντούκι και στο εσωτερικό βρίσκει μια τσάντα που την τοποθετεί στο πάτωμα: είναι ένας πολύτιμος θησαυρός, ένα ζευγάρι καστανιέτες και καπάκια. Τι τα χρειαζόμαστε;
7. Δίνουμε στα παιδιά την ευκαιρία να εξερευνήσουν τις καστανιέτες, ψηλαφίζοντάς τες και ψάχνοντας για ήχους. Μοιραζόμαστε με τα παιδιά την ιστορία για την προέλευση του οργάνου. Συζητάμε μαζί τους για το γεγονός ότι οι καστανιέτες είναι ένα όργανο που μπορεί να βρεθεί και χρησιμοποιείται σε πολλές διαφορετικές χώρες της Μεσογείου (μπορούμε να τους δείξουμε στο τέλος μερικές ελληνικές ή ιταλικές καστανιέτες, ή εικόνες και φωτογραφίες). Στη συνέχεια, χρησιμοποιούμε τα καπάκια: τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να βιώσουν τον ήχο που παράγεται από τα καπάκια όπως επιθυμούν, ελεύθερα. Μπορούμε να παρατηρήσουμε εάν κάποιο από τα παιδιά εφευρίσκει έναν ενδιαφέρον τρόπο για να χρησιμοποιήσει τα καπάκια και στο τέλος το καλούμε να τον δείξει στους συμμαθητές.
8. Ο καπετάνιος (στην αρχή, καπετάνιος είναι ο δάσκαλος, αλλά καθώς εξελίσσεται η δραστηριότητα κάθε παιδί θα αναλάβει αυτό το ρόλο) σηκώνεται και αρχίζει να τραγουδάει το ισπανικό τραγούδι *El elefante* (πρόσθετο παιχνίδι). Μπορούμε να αντικαταστήσουμε τη λέξη “elefante” με τη λέξη “pirata” (πειρατής στα ισπανικά), αλλάζοντας έτσι το θέμα για να ταιριάζει στην «ιστορία» μας. Κάθε φορά που αυξάνεται ο αριθμός (1 -2 -3 ...) ο καπετάνιος καλεί ένα ακόμα παιδί για να σηκωθεί και να τον ακολουθήσει παίζοντας τα «καπάκια-καστανιέτες». Ζητούμε από τα παιδιά να τραγουδήσουν τη λέξη “pirata” (πειρατής) μαζί μας κάθε φορά που εμφανίζεται στο τραγούδι.
9. Τα παιδιά μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις καστανιέτες που έκαναν χρησιμοποιώντας τα καπάκια (βλέπε στο μέρος επιρόσθετες συμβουλές) για να επισημάνουμε το ρυθμό 2 τετάρτων και να συνοδεύσουμε με βήματα και ήχο τον ισχυρό χτύπο του μουσικού παιχνιδιού. Με αυτό τον τρόπο, θα επικεντρωθούν στην ενσωμάτωση του ήχου και στην εκτέλεση του τραγουδιού. Αφού όλα τα παιδιά έχουν σηκωθεί και έχουν παίξει, τότε επιλέγουμε μαζί τους ένα κατάλληλο φινάλε και το εκτελούμε για το τέλος της δραστηριότητας.

Συμβουλές

1. Κατά τη διάρκεια των προηγούμενων μαθημάτων προετοιμάζουμε τα παιδιά να κυκλοφορούν ελεύθερα στο χώρο. Για να γίνει αυτό, εκτελούμε απλές αλλά αποτελεσματικές μουσικές δραστηριότητες που βασίζονται στη χρήση της φωνής και μόνο.
2. Μαζί με τα παιδιά μπορούμε να φτιάξουμε καστανιέτες χρησιμοποιώντας τα καπάκια σε λίγα απλά βήματα:
 - Παίρνουμε μια λωρίδα λευκό χαρτόνι και μερικούς χρωματιστούς μαρκαδόρους (μία λωρίδα για κάθε παιδί)
 - Ζητάμε από κάθε παιδί να σχεδιάσει πάνω στη λωρίδα του
 - Με κολλητική ταινία διπλής όψης, κολλάμε τα δύο καπάκια σε κάθε λωρίδα χαρτί και στη συνέχεια διπλώνουμε τη λωρίδα στα δύο έτσι ώστε τα δύο καπάκια να χτυπούν μεταξύ τους

Μπορούμε να παίζουμε κάποιο μουσικό όργανο ζωντανά καθώς τα παιδιά προετοιμάζουν τις καστανιέτες. Για καλύτερη μουσική σύνδεση των αντικειμένων και της δραστηριότητας, μπορούμε να παίζουμε το *El elefante*.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα

- Μαθαίνουν πώς να διαχειρίζονται μια μελωδία με δύο φωνές: τον παλμό (ρυθμό) ως ostinato και τη μελωδία που εκτελείται με τη φωνή και το σώμα.
- Αποκτούν την ικανότητα να απεικονίσουν τη μουσική μέσα από εικόνες και χρώματα.
- Αποκτούν δημιουργικότητα στη σωματική κίνηση.
- Αποκτούν την ικανότητα να αναγνωρίζουν το δικό τους όργανο από το σκίτσο και την ικανότητα να συνδέουν με προσωπικό τρόπο τον ήχο με την εκτέλεση, ακολουθώντας το σταθερό ρυθμό, επίπεδα τύμπανα (sound-shapes), ή και ostinato.

Αποδεικτικά στοιχεία μάθησης

- Τα παιδιά εκφράζουν την επιθυμία τους να μοιραστούν τη φαντασία τους μέσα από ιδέες αφήγησης που είναι σύμφωνες με το πλαίσιο. Η περιέργειά τους εμπλουτίζει την ιστορία και επεκτείνει τις μουσικές προτάσεις του δασκάλου που σχετίζονται με την κίνηση και τα ρυθμικά σχήματα.
- Είναι ακριβείς όταν συνοδεύουν ένα μέτρο 2 τετάρτων χρησιμοποιώντας τη φωνή, το σώμα, και τα όργανα και ικανοί να προβλέψουν το άλμα στην τελική φράση του μουσικού παιχνιδιού (*Giro tondo*).

Σχέδιο μαθήματος 3 και 4: Ο γητευτής κορδελών και το διαπολιτισμικό δέντρο

Μουσικοί στόχοι

Τα παιδιά αναμένεται:

1. Να αναπτύξουν τις ακουστικές τους ικανότητες και να αυξήσουν την εκμάθηση χάρη σε προηγούμενες εμπειρίες.
2. Να σταθεροποιήσουν την ικανότητά τους να μοιραστούν εμπειρίες και μουσικές απόψεις χρησιμοποιώντας όργανα και αντικείμενα.
3. Να μάθουν πώς να διαφοροποιούνται κατά τη διάρκεια μιας ακουστικής εμπειρίας, αναπτύσσοντας την ικανότητα να εντοπίσουν την προέλευση ενός τραγουδιού και εστιάζοντας την προσοχή τους στη μελωδία και στα διαστήματα που το χαρακτηρίζουν.
4. Να συντονίσουν την κίνηση του σώματος με ένα συγκεκριμένο ρυθμικό παλμό.
5. Να δημιουργήσουν τη δική τους εκφραστική κίνηση κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας ακρόασης και να τη μοιραστούν με έναν συμμαθητή.

6. Να συνδέσουν μουσικά, μελωδικά και ρυθμικά στοιχεία και μελωδίες με χειρόγραφες «συμβολικές εικόνες».

Περιγραφή του σχεδίου μαθήματος, της πορείας και των στρατηγικών του

1. Συνεχίζουμε την ιστορία δείχνοντας στα παιδιά το σεντούκι του θησαυρού. Τούς υπενθυμίζουμε όλα τα διαφορετικά στάδια κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Για μια ακόμη φορά εκτελούμε τις διάφορες μουσικές δραστηριότητες που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια των προηγούμενων μαθημάτων επαληθεύοντας την ποιότητα της μάθησης.
2. Φαίνεται να υπάρχουν κι άλλα αντικείμενα προς ανακάλυψη στο σεντούκι. Δείχνουμε στα παιδιά μερικές ελαστικές κορδέλες που φαίνεται να μη θέλουν να βγουν από το σεντούκι.
3. Καθόμαστε γύρω από το σεντούκι και ακούμε την ιστορία ενός παράξενου φίλου που ήρθε να μας επισκεφθεί πριν από λίγο καιρό. Ζει μακριά και μας έχει διδάξει ένα τραγούδι που μπορεί να «μαγέψει» τις κορδέλες, κάνοντάς τες να κινούνται σα φίδια και να βγαίνουν από το σεντούκι. Καθώς τραγουδούμε τα δύο πρώτα μουσικά τμήματα του χορού *Hava Nagila* (το οποίο μπορεί να χωριστεί σε τρεις ενότητες: A – B – Γ), δίνουμε έμφαση στα πολύ τυπικά διαστήματα στη μουσική κλίμακα και αφήνουμε τις κορδέλες έξω από το σεντούκι.
4. Με αυτό τον τρόπο βγάζουμε τις κορδέλες έξω από το σεντούκι και δίνουμε σε κάθε παιδί μία, δίνοντας στα παιδιά την ευκαιρία να ακούσουμε αρκετές φορές τις ενότητες A και B.
5. Μπορούμε να ρωτήσουμε τα παιδιά αν αυτός ο ήχος τούς θυμίζει κάτι ή αν τούς προκαλεί κάποιο ιδιαίτερο συναίσθημα: με τη βοήθεια αυτής της μουσικής δραστηριότητας μπορούμε να εισάγουμε την ιδέα της διαπολιτισμικότητας, μέσω της χρήσης κάποιου μουσικού υλικού που προέρχεται από άλλον τόπο από τον δικό μας.
6. Καθόμαστε ακόμη σε κύκλο για να δουλέψουμε την ελεύθερη κίνηση. Τα παιδιά εστιάζουν στην κίνηση του αντικειμένου που έχουν, την ελαστική κορδέλα. Κάθε παιδί θα επιλέξει δύο προσωπικές κινήσεις κατά τη διάρκεια της κάθε εμπειρίας - εξερευνώντας τις διάφορες δυνατότητες κίνησης που έχει η κορδέλα - με τελικό στόχο να εκφράσουν τις ενότητες A και B, ενώ ακούν μουσική (μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα προ-ηχογραφημένο υλικό αυτή τη φορά).

Hava Nagila A

Ha - va na-gi-la ha - va na-gi-la ha - va na-gi-la ve nes' - ma-cha

Ha - va na-gi-la ha - va na-gi-la ha - va na-gi-la ve nes' - ma-cha

Hava Nagila B

Ha-va na-re-ne-na ha-va na-re-ne-na ha - va na re-ne-na ve nes' - ma-cha

Ha-va na-re-ne-na ha-va na-re-ne-na ha - va na re-ne-na ve nes' - ma-cha

7. Κατά τη διάρκεια της τρίτης ενότητας του τραγουδιού (Γ), καλούμε τα παιδιά να τεντώσουν και να πιέσουν τις κορδέλες, να δώσουν έμφαση όταν υπάρχει μεγαλύτερη ένταση στη μελωδία και μετά να χαλαρώσουν στο φινάλε.

Hava Nagila C

The musical score for 'Hava Nagila C' is presented in three staves. The first staff begins with a 'C' in a box, indicating the starting point. The lyrics are: U - ru a - chim ba - lev sa - me - ach u - ru a - chim ba - lev sa - me - ach. The second staff continues with: U - ru a - chim ba - lev sa - me - ach u - ru a - chim ba - lev sa - me - ach. The third staff concludes with: U - ru a - chim U - ru a - chim ba - lev - sa - me - ach.

8. Σηκωνόμαστε. Κάθε παιδί επιλέγει ένα φίλο που έχει μια κορδέλα με το ίδιο χρώμα (πρέπει να κανονίσουμε έτσι ώστε οι ελαστικές κορδέλες να είναι σε ζεύγη). Μόλις έχουμε τα ζευγάρια, ζητάμε από τα παιδιά να επιλέξουν ένα σημείο στο χώρο.
9. Επαναλαμβάνουμε τη δραστηριότητα ελεύθερης κίνησης, ενώ ακούν το τραγούδι κρατώντας τις κορδέλες τους, αυτή τη φορά σε ζεύγη: μπορούμε να δέσουμε τις δύο κορδέλες μαζί σε ένα κόμπο.
10. Σε αυτό το σημείο ο δάσκαλος μπορεί να τους δώσει κάποιες υποδείξεις, ή ίσως ζητήσει από τα παιδιά να μοιραστούν τις ιδέες τους σχετικά με τους νέους τρόπους της χρήσης των κορδελών. Τραγουδάμε το χορό ή βάζουμε την προ-ηχογραφημένη μουσική να παίζει. Παρατηρούμε τα παιδιά καθώς ακούν ο ένας τον άλλο και εναρμονίζονται: παρεμβαίνουμε μόνο όταν το κρίνουμε απαραίτητο. Ζητάμε από τα παιδιά να δείξουν στους άλλους τις κινήσεις τους, αν παρατηρήσουμε ότι η εκτέλεσή τους έχει κάτι ιδιαίτερα ενδιαφέρον.
11. Τους αφήνουμε να επαναλάβουν τη δραστηριότητα, αυτή τη φορά επιλέγοντας ένα φίλο που έχει κορδέλα με διαφορετικό χρώμα: δένουμε πάντα τις δύο κορδέλες σε κόμπο. Μπορούμε, επίσης, να χωρίσουμε τα παιδιά σε δύο ομάδες, η μία να εκτελεί τη κίνηση και η άλλη να παρατηρεί και να τονίζει το βασικό ρυθμό δύο τετάρτων κρατώντας το ρυθμό είτε χτυπώντας την παλάμη στα πόδια είτε παίζοντας κρουστά σε οποιοδήποτε άλλο μέρος του σώματος, έχοντας πάντα στο μυαλό το Girotondo και το ostinato τα οποία δουλεύαμε στο προηγούμενο μάθημα.
12. Τα παιδιά μπορούν να αυτοσχεδιάσουν μερικά ρυθμικά σχήματα δίνοντας προσοχή στο ρυθμικό παλμό. Παρατηρούμε αν είναι ακριβείς και πόσο, και αν χρειαστεί παίζουμε μαζί τους στηρίζοντας το σταθερό ρυθμό με ένα τύμπανο.
13. Καθόμαστε στο πάτωμα της τάξης με τα παιδιά και συζητάμε μαζί τους την εμπειρία που μόλις έζησαν: μιλάμε για τη μουσική και τα χαρακτηριστικά της, μιλάμε για την προέλευσή της και μοιραζόμαστε μαζί τους τις πληροφορίες που υπάρχουν στο εγχειρίδιο ή αλλού. Τους λέμε ότι αυτή η μουσική στην πραγματικότητα συνοδεύει ένα χορό. Συζητάμε και συγκρίνουμε τις εμπειρίες που είχαν τόσο με τον φίλο τους με την κορδέλα του ίδιου χρώματος όσο και με τον φίλο τους με την κορδέλα με διαφορετικό χρώμα. Ρωτάμε τα παιδιά με ποιον ήταν πιο αστείο ή πιο συναρπαστικό να παίζει και, αν υπήρχε διαφορά, τούς ρωτάμε γιατί. Συζητάμε την έννοια της ομοιότητας και της διαφοράς: μπορούμε να παίζουμε μαζί, μπορούμε να έχουμε ιδέες και να τις μοιραζόμαστε, μπορούμε να εναρμονιστούμε, και μπορούμε να διασκεδάσουμε.

14. Μπορούμε να καλωσορίσουμε τις ιδέες των παιδιών που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της εμπειρίας με το ζευγάρι και να τις συγχωνεύσουμε. Κάνουμε έναν κύκλο και δημιουργούμε ένα νέο χορό εμπνευσμένο από τις κινήσεις που ζήσαμε (κάθε παιδί είναι δεμένο με το άλλο με την ελαστική κορδέλα).
15. Μπορούμε να πειραματιστούμε με αλλαγές στην κίνηση κατά τη διάρκεια των τριών ενοτήτων, τα οποία έχουμε ήδη ορίσει ως Α Β Γ. Μπορούμε να παίξουμε ένα παιχνίδι με τα παιδιά: τραγουδάμε ένα μέρος κάθε φορά και σταματάμε πριν από κάθε αλλαγή. Ζητάμε από τα παιδιά να μας δείξουν ποια κίνηση σχετίζεται με ποιο μέρος. Τα παιδιά που θα μαντέψουν τη σωστή κίνηση, θα σχηματίσουν μια μικρή ομάδα, η οποία αργότερα θα οδηγήσει σε μια νέα περιπέτεια (βλέπε επόμενα βήματα).
16. Τώρα έχουμε επιτέλους έναν νέο χορό και μπορούμε να τον εκτελέσουμε όλοι μαζί ακούγοντας την προ-ηχογραφημένη μουσική.
17. Ο φίλος μας, ο γητευτής των ελαστικών κορδέλλων, μας έχει αποκαλύψει ένα μυστικό και θέλουμε να το μοιραστούμε με τα παιδιά. Φαίνεται ότι υπάρχει ένα μαγεμένο ξύλο, από όπου έρχονται τα διαφορετικά είδη μουσικής από διάφορες χώρες της Μεσογείου και συναντιούνται και παίζουν μαζί με τη βοήθεια των ασυνήθιστων δέντρων. Αυτά τα δέντρα αναμειγνύουν τα διαφορετικά μουσικά υλικά σε ένα, ενιαίο, μεγάλο στέμμα.
18. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μία μακρύτερη ελαστική κορδέλα, ή μερικές κορδέλες δεμένες μεταξύ τους, και την τεντώνουμε σε δύο παιδιά κινώντας την κάθετα (πάνω και κάτω) για να τονίσουν το σταθερό ρυθμό του χορού. Η κορδέλα θα λειτουργήσει ως πόρτα για να μουν στο ξύλο, αλλά θα πρέπει να επιλέξουμε τη στιγμή που η πόρτα θα είναι ανοιχτή!!! (δηλαδή όταν η κορδέλα βρίσκεται επάνω).
19. Η ομάδα των παιδιών που προηγουμένως μάντεψαν τις κινήσεις θα είναι η πρώτη που θα εισέλθει από την πόρτα: τα παιδιά μπορούν να μουν το ένα μετά το άλλο, στη συνέχεια σε ζευγάρια, και τέλος να προσπαθήσουν να μουν κάτω από την πόρτα όλοι μαζί. Εν τω μεταξύ, οι άλλοι θα πρέπει να τονίζουν το σταθερό ρυθμό παίζοντας επίπεδα τύμπανα (sound-shapes) χρησιμοποιώντας τις μπαγκέτες, καθώς θα παρακινούν τους φίλους τους να περάσουν κάτω από την κορδέλα! Βεβαιωθείτε ότι το κάθε παιδί κάνει και τις δύο δραστηριότητες. Μια δραστηριότητα όπως αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως μουσική εξέλιξη του παραδοσιακού παιδικού παιχνιδιού με το σχοινάκι.
20. Όταν κάθε παιδί έχει περάσει μέσα από τη μαγική πόρτα, τους δείχνουμε ένα καλάθι, όπου έχουμε συλλέξει φύλλα ζωγραφισμένα με τα χρώματα των διαφόρων σημαίων των χωρών από τις οποίες προέρχονται τα μουσικά υλικά. Τις προηγούμενες ημέρες έχουμε ζητήσει από τα παιδιά να κόψουν και να ζωγραφίσουν τα φύλλα, καθώς τους λέμε κάποια χαρακτηριστικά για την Κύπρο, την Ιταλία, την Ισπανία και το Ισραήλ.
21. Μαζί με τα παιδιά κολλάμε τα φύλλα/σημαίες σε ένα δέντρο από χαρτόνι το οποίο θα μπορούσαμε να το σχεδιάσουμε όλοι μαζί στο μάθημα ή να το ετοιμάσουμε σε προηγούμενα μαθήματα. Καθώς κολλάμε τα φύλλα, τραγουδάμε τα διάφορα τραγούδια από τις διάφορες χώρες και καλούμε από τα παιδιά να τραγουδήσουν μαζί μας.
Τα ψέματα (Κύπρος)
Giro giro tondo (Ιταλία)
El elefante (Ισπανία)
Hava Nagila (Ισραήλ)
22. Στο τέλος, τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να παίξουν ένα παιχνίδι: η ομάδα εκτελεί ένα από τα μουσικά υλικά που έχει δουλέψει κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και το παιδί με τις μπαγκέτες τρέχει στο δέντρο και παίζει το αντίστοιχο φύλλο/σημαία με έναν εντελώς προσωπικό τρόπο. Τότε δίνει τις μπαγκέτες σε ένα άλλο παιδί που κάνει το ίδιο. Επιτρέπουμε στα παιδιά να επαινέσουν το ένα το άλλο αν μαντέψουν το σωστό φύλλο/σημαία ή να υποστηρίξουν το ένα το άλλο, αν όχι. Οι προσωπικές τους εκτελέσεις θα είναι σίγουρα συνεκτικές από ρυθμική και δομική άποψη λόγω της δουλειάς που έχει προηγηθεί σχετικά με τα μουσικά υλικά.

23. Καθόμαστε με τα παιδιά και μιλάμε για το παιχνίδι. Εστιάζουμε την προσοχή τους στην συμβολική πτυχή του μαγικού δέντρου συγχωνεύοντας πολλά χρώματα από τις τρεις χώρες - τρεις σημαίες- έχοντας όμως μόνο έναν κορμό, που μοιράζεται κοινές ρίζες και πολλά φύλλα.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα

- Αναγνωρίζουν τον παλμό 2 τετάρτων και είναι σε θέση να τον δείξουν στον φίλο τους κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού με τις κορδέλες κρατώντας σταθερό ρυθμό.
- Ακούν και εντοπίζουν τα διάφορα μέρη του χορού *Hava Nagila* χρησιμοποιώντας διάφορες κινήσεις, η καθεμιά συνδεδεμένη με ένα διαφορετικό μέρος.
- Εκφράζουν τη συναισθηματική εμπειρία ακρόασης μέσα από την κίνηση.
- Απεικονίζουν και πραγματοποιούν μια ρυθμική συνοδεία με επίπεδα τύμπανα (sound shapes) ακολουθώντας την τακτική κίνηση της μαγικής πόρτας (πάνω-πόρτα).
- Συντονίζονται με τους φίλους τους κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού με τα ζευγάρια και αμέσως μετά με όλη την ομάδα.

Αποδεικτικά στοιχεία της μάθησης

- Η ικανότητα να αναπτύξουν την πρόταση του δασκάλου με κατάλληλο τρόπο, δημιουργώντας μια νέα εκδοχή του παραδοσιακού χορού *Hava Nagila* μέσω των ιδεών τους για διαφορετικές κινήσεις, οι οποίες συμφωνούν και ακολουθούν τη δομή του ίδιου του χορού.
- Η ικανότητα να αναπτύξουν από κοινού διαφορετικές στρατηγικές που προορίζονται για να καταφέρουν να περάσουν από τη μαγική πόρτα. Η ικανότητα να συνδέσουν τη γραφική αναπαράσταση μιας χώρας με το μουσικό της υλικό, κατά τη διάρκεια μιας εκφραστικής/ηχητικής εμπειρίας που είναι σωστή από ρυθμική άποψη.

Τελικό αναμενόμενο αποτέλεσμα, αποδεικτικά στοιχεία και μοίρασμα

Η ομάδα θα παράγει ένα χειροποίητο βιβλίο που θα περιέχει τα σχέδια που έχουν κάνει τα παιδιά για το πλοίο, το νησί και το θησαυρό. Θα παράξουν - μαζί με το δάσκαλο - μια συμβολική αναπαράσταση ενός «διαπολιτισμικού δέντρου», σε μια μεγάλη λευκή αφίσα όπου θα έχουν κολλήσει τα φύλλα/σημαίες τους που αντιπροσωπεύουν ορισμένες από τις χώρες της Μεσογείου. Τα παιδιά θα τοποθετήσουν το δέντρο στην τάξη τους για να τους υπενθυμίσει τη δραστηριότητα και τα συναισθήματα που έχει προκαλέσει, και να επεκτείνει αυτή την εμπειρία προς το μέλλον.

Το παιχνίδι του δέντρου θα παρουσιαστεί στις οικογένειες κατά τη διάρκεια του ανοιχτού μαθήματος στο τέλος του έτους, μαζί με άλλες εμπειρίες που έχουν αποδειχθεί ότι είναι σημαντικές από καλλιτεχνική και κοινωνική άποψη.